Може ли нещо ценно да бъде унищожено с... поправка?

Новини | Култура | на 30.05.2023 04:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

Наскоро в новините показаха как точно е поправен един от прочутите мостове на възрожденския майстор Кольо Фичето.

Той е наистина легенда в българското строителство - може би най-красивите сгради от българското Възраждане са строени от него. За него се разказват истории, които звучат като приказки: например за Къщата с маймунката, която построил за една вдовица от Велико Търново. Понеже клюкарите започнали да шушукат как така и защо ѝ строи къща без пари... той сложил над вратата каменна маймунка. Все едно им казал: "Вие се правите на маймуни с вашите глупости!".

Друга история пък разказва как получил поръчката за моста край Бяла. Тогава турският бей се колебаел на кого да възложи задачата. Имало полски архитект, който искал много повече пари за това. Беят не бил сигурен дали Кольо Фичето наистина ще го направи качествено за по-малката сума. Тогава българският майстор подписал договор, че залага главата си. И наистина успял да построи моста, който стоял здрав повече от век. Здрав и красив! Този мост не само помага на хората да пресичат реката. Той е част от българското културно наследство - нещо ценно, което всички ние притежаваме.

И затова има закон, който казва как точно трябва да бъде пазен.

Наскоро много хора се възмутиха от снимка, на която се виждаше как този мост е ремонтиран грубо и без уважение към плана на Кольо Фичето. Една от подпорите завършваше с основа от бетон (очевидно съвсем различен материал, който не се е използвал през Възраждането), и то в съвсем друга форма.

Логично беше хората да се възмутят - неотдавна с бетон беше укрепен мостът на Кольо Фичето в Дряново - и това е съвсем незаконно. Логично е ремонтът да бъде направен по същия начин, по който е било строено. Например в Париж в момента реставрират голямата катедрала „Нотр Дам“ след пожара - и се стараят да го направят със същите видове камъни и същите видове дървета като преди.

Колкото и да им струва това.

Оказа се, че мостът при Бяла е бил дострояван с бетон още преди 100 години - през 1923 г. Но защо? Защото през 1897 г. имало голямо наводнение и някои стълбове на моста не издържали. Тоест от строежа на Кольо Фичето е останала само една част. Именно тя е автентичната.
"Поправената" по този груб начин колона е от неавтентичната част. Строителите уверяват, че бетонът ще бъде скрит от насип, след като строежът приключи, и няма да се вижда.

Случката обаче е добър повод да поговорим как се отнасяме към старините си. Ценим ли ги достатъчно, за да ги запазим такива, каквито са били?

Или сме готови да ги заменим с някакъв фалшификат? Нормално ли е да има бетон на Царевец? А пластмасови манекени в тракийска гробница?

Ние от "Вижте" смятаме, че миналото заслужава истинско уважение. Ако подменим истинското с нещо фалшиво, това, на първо място, значи да излъжем посетителите. На второ - означава, че всъщност сме унищожили поне една част от старината, която уж ценим.

На трето място - такива подмени в по-голямата си част са ужасно безвкусни. И всъщност вместо да учат на почит към историята, ни дават много лош урок.

Можеш ли да се сетиш за такива места?

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/3183-mozhe-li-neshto-tsenno-da-bade-unishtozheno-s-popravka

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени